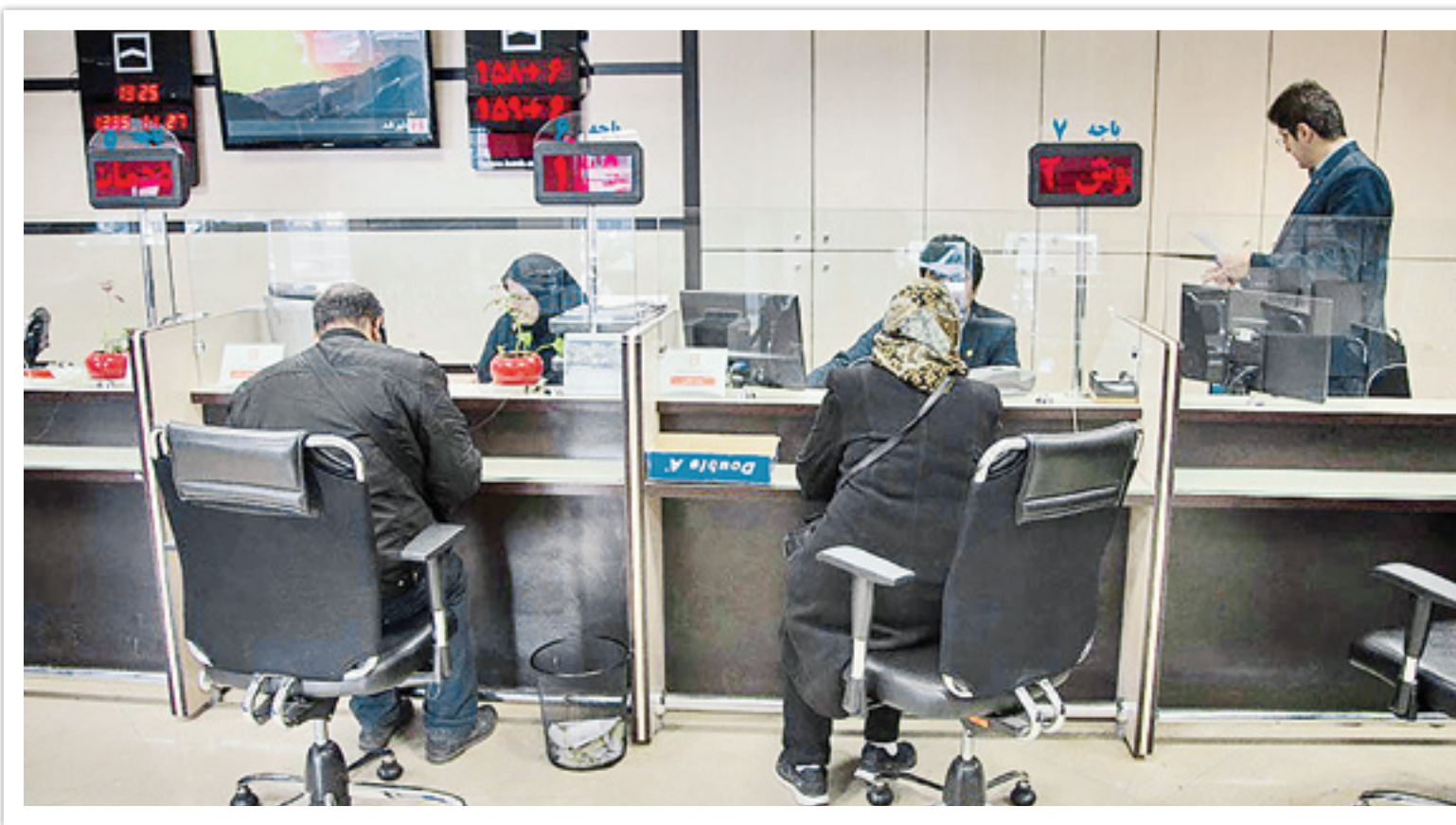

پایان دوران چک برگشتی

در صورت برگشت خوردن یک برگه چک، سامانه صیاد اجازه ثبت چک جدید را نمی‌دهد

اسناد تجاری بر خلاف نام سنگین آن فقط مربوط به مبادلات تجار و بازرگانان نیست. بسیاری از مردم در روابط روزمره خود از اسناد تجاری به خصوص چک و سفته استفاده می‌کنند و دانستن قوانین مربوط به آن بسیار ضروری است.

منظور از اسناد تجاری در جامعه ما، اسنادی هستند که برای پرداخت وجه در معاملات از آنها استفاده می‌شود. به طور مثال اگر معامله کلانی در خصوص خرید آهن آلات، مصالح ساختمانی، فرش، خودرو، طلا، کالا به مبلغ کلان یا هر چیز دیگری باشد، برای پرداخت آن از اسناد تجاری استفاده می‌شود.

در پرداخت‌های کنونی دیگر مبلغ قدیم پول به صورت نقدی حمل نمی‌شود و مبادلات با چک، سفته، برات یا حتی پول‌های دیجیتال و... انجام می‌شود. یکی از اسناد تجاری که در حال حاضر هم بسیار پر کاربرد است، سفته یا «فته طلب» است. سفته یا فته طلب یعنی سندی که نشان‌دهنده بدهی مدیون در برابر طلبکار است و در آن، مدیون متعهد می‌شود تا مبلغ مشخصی را در سررسید تعیین شده به طلبکار خود پرداخت کند.

در مبادلات کنونی استفاده از چک و سفته برای تضمین تسهیلات بانکی، خرید و فروش، تضمین تعهد و... در جامعه ما رواج زیادی پیدا کرده است. بر همین اساس افرادی که از سفته و چک استفاده می‌کنند باید نکات مخصوص درباره این اسناد تجاری پر کاربرد را هم بلد باشند تا از مشکلات احتمالی جلوگیری کنند. مطابق ماده ۳۰۷ قانون تجارت، سفته سندی است که به موجب آن امضاکننده تعهد می‌کند مبلغی در زمان مشخص یا عندالمطالبه در وجه حامل یا شخصی معین یا به حواله کردن آن شخص پرداخت کند.

بر اساس ماده ۳۰۸ قانون تجارت، سفته علاوه بر امضا یا مهر باید دارای تاریخ بوده و سه شرط مهم یعنی مبلغی که باید تأدیه شود با تمام حروف، گیرنده وجه و تاریخ پرداخت را داشته باشد.

مصداق بارز جرم خیانت در امانت

افرادی که می‌خواهند سفته یا چک بابت ضمانت حسن انجام کار به کارفرما بدهند باید بدانند که این سفته یا چک بابت حسن انجام کار یا ضمانت است و هیچ ارزش دیگری ندارد. یک کبی از سفته یا چک مورد نظر را هم تهیه کرده و به امضای مدیر شرکت (کارفرما) برسانند تا باین کار از سوءاستفاده‌های احتمالی در آینده جلوگیری کرده باشند.

گاهی هم متأسفانه دیده می‌شود که کارفرما سفته یا چک امانی کارگر را که بابت ضمانت یا حسن انجام کار داده است، بعد از پایان قرارداد کار به کارگر پس نمی‌دهد و کارگر را تهدید می‌کند که این چک یا سفته را به اجرا می‌گذارد.

در این خصوص اگر کارفرما بدون دلیل چک یا سفته کارگر را به اجرا بگذارد، این عمل کارفرما مصداق بارز جرم خیانت در امانت است و مطابق با ماده ۶۷۳ قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات قانونگذار با کارفرما برخورد می‌شود. پس در هنگام دادن چک یا سفته ضمانت حسن انجام کار، دقت زیادی باید به خرج داد.

تعریف قانونی چک

چک یکی دیگر از اسناد تجاری پر کاربرد و مهم در دنیای امروزه است که بهتر است هر شخصی حتی اگر خودش هم دسته چک ندارد، قوانین مربوط به چک را بداند.

مطابق با ماده ۳۱۰ قانون تجارت، قانونگذار ما چک را اینگونه تعریف کرده که چک نوشته‌ای است که به موجب آن صادرکننده وجوهی را که نزد محال علیه (بانک) دارد کلاً یا بعضاً مسترد یا به دیگری واگذار می‌کند.

ماده ۳۱۱ قانون تجارت هم در این باره توضیح داده است که در چک باید محل و تاریخ صدور قید شود و به امضای صادرکننده برسد و پرداخت وجه نیاید وعده داشته باشد.

در ماده ۳۱۲ قانون تجارت هم قانونگذار مشخص کرده که «چک ممکن است در وجه حامل یا شخص معین یا به حواله کرد باشد و همچنین می‌تواند به صرف امضا در

ظاهر (پشت‌نویسی) به دیگری منتقل شود.»

در این خصوص یک نکته بسیار مهم وجود دارد و آن هم این است که طبق اصلاحات جدیدی که اخیراً در خصوص صدور چک صورت گرفته است، از این به بعد برای صدور چک یا پشت‌نویسی چک نیاز است که اطلاعات چک و اطلاعات هویتی افراد در سامانه صیاد ثبت و تأیید شود.

بر همین اساس ما عملاً دیگر نمی‌توانیم چک در وجه حامل صادر کنیم؛ چراکه چک‌های در وجه حامل هم خطر سرودجویی را افزایش داده بود و با قانون جدید چک، ثبت اطلاعات در سامانه صیاد در وجه حامل معنایی ندارد.

مطابق با ماده یک قانون صدور چک، قانونگذار ما انواع چک را اینگونه بیان و تعریف می‌کند:

۱- چک عادی: چکی است که اشخاص بنا به موجودی حساب جاری خود صادر کرده و دارند آن تضمینی جز اعتبار صادرکننده آن ندارد.

۲- چک تأیید شده: چکی است که اشخاص بنا به موجودی حساب جاری خود صادر کرده و توسط محال علیه یعنی بانک، پرداخت وجه آن تأیید می‌شود.

۳- چک تضمین شده: چکی است که از سوی بانک به درخواست مشتری صادر و پرداخت وجه آن هم از سوی بانک تضمین می‌شود.

۴- چک مسافرتی: چکی است که از سوی بانک صادر و وجه آن در هر یک از شعب آن بانک یا توسط نمایندگان و کارگزاران آن پرداخت می‌شود.

پرسش قابل توجه در خصوص چک برای اکثر مردم این است که چه زمانی چک حقوقی محسوب می‌شود و چه زمانی چک کیفری محسوب می‌شود؟ برخی از افراد بر این باور هستند که چک حقوقی ارزشی ندارد و چک کیفری ارزشمندتر است اما این مسئله فقط یک تصور اشتباه است.

تفاوت چک کیفری و حقوقی در این است که در چک‌های حقوقی، صادرکننده چک قابل تعقیب و مجازات کیفری نیست اما می‌توان برای آن توقیف اموال و دارایی صادرکننده را تقاضا کرد. البته که در حال حاضر افراد می‌توانند برای وصول چک از طریق اداره ثبت هم اقدام کنند.

اکنون پرسش مهم این است که چه زمانی چک حقوقی محسوب می‌شود؟ مطابق با ماده ۱۳ قانون صدور چک، قانونگذار ما توضیح داده که در موارد زیر صادرکننده چک قابل تعقیب کیفری نیست:

الف) در صورتی که ثابت شود چک سفید امضا داده شده باشد.

ب) هرگاه در متن چک وصول وجه آن منوط به تحقق شرطی شده باشد.

ج) چنانچه در متن چک قید شده باشد که چک بابت

تضمین انجام معامله یا تعهدی است.

د) هرگاه بدون قید در متن چک ثابت شود که وصول وجه آن منوط به تحقق شرطی بوده یا چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است.

ه) در صورتی که ثابت شود چک بدون تاریخ صادر شده یا تاریخ واقعی صدور چک مقدم بر تاریخ مندرج در متن چک باشد.

البته که قانونگذار در ماده ۹ قانون صدور چک به صراحت بیان کرده است: «در صورتی که صادرکننده چک قبل از تاریخ شکایت کیفری، وجه چک را نقداً به دارنده آن پرداخته یا به موافقت ششاکی خصوصی ترتیبی برای پرداخت آن داده باشد یا موجبات پرداخت آن را در بانک فراهم نماید، قابل تعقیب کیفری نیست.»

در این زمینه بانک مکلف است تا میزان وجه چک حساب صادرکننده را مسدود کند و به محض مراجعه دارنده و تسلیم چک وجه آن را ببرد. این نکته مهم دیگر در خصوص چک این است که مطابق ماده ۷ قانون صدور چک، کشیدن چک بلامحل جرم است و مجازات دارد. مفهوم ساده چک بلامحل در عرف یعنی اینکه چک به هر علتی قابلیت وصول نداشته باشد. اعم از اینکه فاقد موجودی بوده یا چک به خاطر نداشتن مطابقت امضا یا به خاطر محدودش بودن آن و... قابل وصول نباشد.

قانونگذار در ماده ۷ قانون صدور چک در خصوص مجازات افرادی که چک بلامحل صادر می‌کنند، تأکید کرده است:

الف) چنانچه مبلغ مندرج در متن چک کمتر از ۱۰ میلیون ریال باشد به حبس تا حداکثر شش ماه محکوم خواهد شد.

ب) چنانچه مبلغ مندرج در متن چک از ۱۰ میلیون ریال تا ۵۰ میلیون ریال باشد از شش ماه تا یکسال به حبس محکوم خواهد شد.

ج) چنانچه مبلغ مندرج در متن چک از ۵۰ میلیون ریال بیشتر باشد به حبس از یک سال تا دو سال و ممنوعیت از داشتن دسته چک به مدت دو سال محکوم خواهد شد.

در صورتی که صادرکننده چک اقدام به

اقدامی غیر از موارد فوق نماید، دادگاه می‌تواند به حبس تا دو سال محکوم کند.

بنابراین اگر کارفرما بدون دلیل چک یا سفته کارگر را به اجرا بگذارد، این عمل جرم خیانت در امانت است. اطلاع از قوانین جدید اسناد تجاری برای همه ضروری است

صدور چک‌های بلامحل کرده باشد هم مجموع مبلغ مندرج در متون چک‌ها ملاک عمل خواهد بود.

در تبصره این ماده هم قانونگذار تأکید کرده است که این مجازات شامل مواردی که ثابت شود چک‌های بلامحل بابت معاملات نامشروع یا بهره ربوی صادر شده است، نخواهد بود.

تغییرات چک در قانون جدید

یکی از تغییرات اساسی که در سال ۱۴۰۰ در چک‌ها ایجاد شده است، شکل ظاهری چک‌هاست. چک‌های جدید که این روزها از آنها به عنوان چک صیادی در جامعه نام برده می‌شود، یک تغییر اساسی نسبت به چک‌های قدیم داشته است که مربوط به رنگ چک است. طوری که رنگ چک در قدیم سبز و صورتی بوده اما چک‌های جدید زمینه‌های بنفش دارد. دیگر ویژگی مهم چک‌های جدید یا همان چک‌های صیادی داشتن کد ۱۶ رقمی یکتا و عبارت کارسازی این چک منوط به ثبت صدور، دریافت و انتقال آن در سامانه صیاد است) که روی چک‌های جدید نوشته شده است.

این عبارت به زبان ساده یعنی که اگر چکی در سامانه صیاد ثبت نشده باشد، این چک بی اعتبار تلقی می‌شود، پس آگاه باشید و بدانید که تحت هیچ شرایطی چک‌های جدید را بدون ثبت و استعلام در سامانه صیاد دریافت نکنید که اگر دریافت کنید بی‌شک متحمل ضرر می‌شوید.

پیگیری‌های قانونی برای چک برگشتی

اگر چک فرد برگشت بخورد، سامانه صیاد دیگر اجازه صدور و ثبت چک جدید را به آن فرد نمی‌دهد. هدف هم این است که به این ترتیب از صدور چک‌های بی اعتبار در جامعه جلوگیری شود که این کار بسیار درست و منطقی است.

در قدیم فردی که دریافت‌کننده چک بوده فقط می‌توانست از حساب متصل به چک برداشت کند، اما در تغییرات جدید قانون چک تمام حساب‌های بانکی افراد به دسته چک‌شان متصل است و اگر حساب اصلی متصل به چک خالی باشد، بانک‌ها اجازه دارند سرعاً از تمام حساب‌های صاحب چک در همان بانک برداشت کنند.

به طور مثال اگر فردی به شما یک چک به مبلغ ۳۷ میلیون تومان داده باشد و در موقع پرداخت چک در حساب جاری فرد فقط ۷ میلیون تومان باشد، شما می‌توانید همان ۷ میلیون تومان را برداشت کنید و بقیه پول را از حساب‌های افرادی همان فرد در همان بانک به شما بدهند. اگر هم در حساب‌های دیگر آن فرد به اندازه طلب شما پولی نباشد، شما می‌توانید از بانک گواهی «عدم پرداخت» بگیرید و با مراجعه به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی اقدامات قانونی لازم را انجام بدهید.

به این نکته توجه کنید که در گواهی عدم پرداخت باید کد رهگیری چک برگشتی، مشخصات کامل صادرکننده چک و مشخصات کامل دارنده چک حتماً ذکر شده باشد.

نکته مهمی که باید به آن توجه کرد این است که شما باید مهر یا امضای صاحب حساب را که در بانک ثبت شده هم داشته باشید تا قاضی دادگاه صحت آن را با آنچه در چک نوشته شده است، تأیید کند.

طبق قانون جدید چک تا ۲۴ ساعت اگر مابقی کسری چک تأمین نشود، حساب‌های صادرکننده چک در تمام بانک‌ها و مؤسسات مالی به اندازه مبلغ کسری چک مسدود می‌شود. ضمن اینکه از زمان صدور اجرائیه، فردی که چک کشیده ۱۰ روز وقت دارد تأمین موجودی کند وگرنه مشمول قانون محکومیت‌های مالی می‌شود و می‌توان حکم توقیف اموال یا ممنوع‌الخروجی فرد را هم گرفت. قانون جدید چک تصریح کرده که اگر چک فردی برگشت بخورد این محدودیت‌های زیر برای آن فرد ایجاد می‌شود:

۱- جلوگیری از افتتاح هر گونه حساب و صدور کارت بانکی جدید

۲- مسدود کردن وجه تمامی حساب‌ها و کارت‌های بانکی و هر مبلغ متعلق به صادرکننده که تحت هر عنوان نزد بانک و مؤسسات مالی و اعتباری دارد به میزان کسری مبلغ چک به ترتیب اعلامی از سمت بانک مرکزی

۳- بازنگردن اعتبار اسنادی، ارزی یا ریالی

۴- پرداخت نکردن هر گونه تسهیلات بانکی یا صدور ضمانتنامه ارزی یا ریالی

۵- ممنوعیت ارائه دسته چک جدید در سامانه صیاد.

به طور کلی نکات مهم و تغییرات اصلی چک طبق اصلاحات انجام شده تاکنون ۱۰ مورد است که به طور مختصر عبارتند از:

- ۱- نظارت و اعتبارسنجی کامل مشتری توسط سامانه صیاد
- ۲- کاهش چک برگشتی و افزایش اعتبار چک.
- ۳- اختصاص کد یکتا به هر برگ از چک‌های صیاد
- ۴- ممنوعیت صدور چک در وجه حامل
- ۵- امکان استعلام ذینفع چک از طریق پیامک
- ۶- اعتبار سه ساله برای دسته‌چک‌ها از زمان چاپ
- ۷- رفع سوء اثر از چک برگشتی با گذشت سه سال از تاریخ برگشت
- ۸- ایجاد زیرساختی برای چک‌های موردی و چک الکترونیکی
- ۹- اتصال سامانه‌های بانک مرکزی و قوه قضائیه
- ۱۰- صدور سریع اجرائیه برای چک‌های بی محل

که از جمله مهم‌ترین تغییرات قانون چک در سال جاری است.

«محقق و پژوهشگر علم حقوق

حساب سپرده مخصوص است) واریز می‌شود تا زمان شناسایی اولیای دم در این حساب می‌ماند و بعد از شناسایی اولیای دم و ارائه گواهی انحصار وراثت دایه به آنها پرداخت می‌شود.

در صورتی که حادثه‌ای مانند تصادف به شکل پیچیده‌ای اتفاق بیفتد، یعنی منجر به فوت غیر عمدی شده، شخص متوفی و اولیای دم نیز شناسایی می‌شود ولی شخص متهم شناسایی نمی‌شود. در اینجا دادیار دادسرا به موضوع رسیدگی می‌کند. در صورتی که مشخص شد که مقصر حادثه قابل شناسایی نیست، دادیار از دادگاه درخواست می‌کند که طبق ماده ۲۵۵ ق.م.ا دایه از بیت‌المال پرداخت شود.

در صورتی که تصادفی اتفاق بیفتد که اولیای دم متوفی شناسایی شود و مقصر حادثه، دایه از بیت‌المال پرداخت می‌شود.

حساب سپرده مخصوص است) واریز می‌شود تا زمان شناسایی اولیای دم در این حساب می‌ماند و بعد از شناسایی اولیای دم و ارائه گواهی انحصار وراثت دایه به آنها پرداخت می‌شود.

در صورتی که حادثه‌ای مانند تصادف به شکل پیچیده‌ای اتفاق بیفتد، یعنی منجر به فوت غیر عمدی شده، شخص متوفی و اولیای دم نیز شناسایی می‌شود ولی شخص متهم شناسایی نمی‌شود. در اینجا دادیار دادسرا به موضوع رسیدگی می‌کند. در صورتی که مشخص شد که مقصر حادثه قابل شناسایی نیست، دادیار از دادگاه درخواست می‌کند که طبق ماده ۲۵۵ ق.م.ا دایه از بیت‌المال پرداخت شود.

در صورتی که تصادفی اتفاق بیفتد که اولیای دم متوفی شناسایی شود و مقصر حادثه، دایه از بیت‌المال پرداخت می‌شود.

کتاب حقوقی

ویرایش مالیه در مناسب‌ترین زمان ممکن

سیدمحمدعلی طاوسی

کتاب مالیه عمومی توسط دکتر ولی رستمی استادتمام دانشگاه تهران نوشته شده است. تاکنون این کتاب برای هشت بار تجدید چاپ شده و مرجع دانشگاهی رشته حقوق است. تازه‌ترین نسخه این کتاب دارای تغییراتی است که برای دانشجویان و علاقه‌مندان مباحث حقوق مالی یا افرادی که نیاز به اطلاعات حقوقی دارند، بسیار مفید است.

مالیه عمومی به علت ارتباط تنگاتنگ با وظایف و مسئولیت‌های دولت، همواره همراه با تغییر و تحول نقش و کارکرد دولت در حال تحول است. مهم‌ترین جنبه این تحول در زمینه وضع و اصلاح قوانین و مقررات رخ می‌دهد که در کشور ما تجلی بیشتری دارد.

این وضعیت ایجاب می‌کند که آثار و تألیفات مربوط به علم حقوق به موازات تغییر و تحولات قانونی در مرحله تجدید چاپ، بازنگری و به‌روزر شوند. چنین رویکردی در کشور ما به‌ویژه در سال‌های اخیر با هدف تحول در نظام اقتصادی و مالی کشور شتاب بیشتری داشته است. به نحوی که شاهد تغییر و تحولات قانونی قابل توجهی در خصوص موضوعات مالیه عمومی از زمان چاپ اول این کتاب بوده‌ایم.

مهم‌ترین جلوه این تحولات قانونی را می‌توان تصویب و ابلاغ قانون اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم مصوب مجلس شورای اسلامی در ۱۳۹۴/۴/۳۱ دانست که تحت عنوان طرح تحول نظام مالیاتی مطرح شده است. این قانون، تغییر و تحولات چشمگیری در این خصوص به همراه دارد و قطعاً مسائل و موضوعات مالیه عمومی کشورمان در حوزه مالیات‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و بازنگری علمی آنها را ضروری و اجتناب‌ناپذیر می‌کند.

اساسی‌ترین تحولات و نوآوری‌های قانون مذکور را می‌توان تقویت ضمانت اجرای مالیات‌ستانی و اقتدارات و اختیارات دستگاه مالیاتی، افزایش ضمانت اجرای کیفری و مدنی، ساماندهی و انسجام ضمانت اجرای ادار، ساماندهی مشوق‌ها و معافیت‌های مالیاتی، بازنگری جامع اطلاعات مالیاتی و سامانه‌های مختلف مرتبط با آن جهت دستیابی به نظام جامع مالیاتی دانست.

اهمیت مباحث مربوط به مالیه عمومی به دلیل آگاهی از عملیات و فعالیت‌های مربوط به چگونگی انجام هزینه‌های دولت‌هاست. دانشجویان حقوق باید از روش‌های جمع‌آوری درآمد‌ها و نحوه اداره وجه و منابع مالی تا حدودی اطلاع داشته باشند. مباحث حقوقی مالیه عمومی در تمامی کشورهای جهان، چه کشورهای توسعه یافته و چه کشورهای در حال توسعه موضوع داغ روز است. در واقع گسترش روزافزون وظایف دولت‌ها، گسترش نیازهای مردم و منابع محدود باعث تشکيل علم جدیدی بنام علم مالیه عمومی شده است. اعمال تحولات قانونی جدید و توجه به نظریات جدید شورای نگهبان در خصوص اصول مربوط قانون اساسی و توجه به مباحث علمی جدید در خوردار است. در این راستا نویسنده هم چاپ کتاب «مالیه عمومی» پدید آورده است.

بدین لحاظ شاید بتوان گفت که در مناسب‌ترین زمان ممکن نگارش یافته و از این حیث از مزیت لازم برخوردار است. در این راستا نویسنده هم سعی کرده است که این اثر حاوی آخرین تحولات و نوآوری‌های نظام مالیه عمومی ایران باشد. این کتاب بر اساس رصفصل‌های مصوب در سه بخش و ۱۵ فصل تدوین شده است.

بخش اول کتاب زیر عنوان «مبانی و کلیات» و مشتمل بر چهار فصل به مباحث پایه‌ای و مقدماتی مالیه عمومی که بستر لازم برای ورود به مباحث تخصصی آن را فراهم می‌کند، اختصاص یافته است.

بخش دوم درباره مالیات‌ها بوده که اولین و مهم‌ترین منبع درآمد‌های عمومی یا منابع مالی دولت به شمار می‌رود و از جنبه‌های مختلف اقتصادی و حقوقی و بحث‌برانگیز است. بدین لحاظ طی شش فصل از فصل پنجم تا دهم، ابعاد مختلف آن را با تکیه بر نظام مالیاتی ایران مورد بحث و بررسی قرار داده است.

بخش سوم با عنوان «بودجه» که سندی تطبیق درآمد‌های عمومی و هزینه‌های عمومی و برنامه مالی دولت محسوب می‌شود، عنوان قانون به خود گرفته است. در پنج فصل باقی‌مانده از فصل یازدهم تا پانزدهم نیز مباحث مهم بودجه با توجه به نظام بودجه‌ریزی ایران بررسی شده است.

این کتاب با قیمت ۷۰ هزار تومان در کتابفروشی‌ها و فروشگاه‌های اینترنتی یافت می‌شود. از دیگر کتاب‌های دکتر ولی رستمی، می‌توان به گفتارهایی در حقوق اداری (کاربردی و نظری)، اصول حقوقی اقتصادی قیمت‌گذاری در قراردادهای نفت و گاز اشاره کرد.

نکته

گاهی مواردی رخ می‌دهد که پرداخت دایه از عهده شخص خارج می‌شود و بر عهده بیت‌المال می‌افتد. موارد زیر تمامی شمولاً بیست است که در صورت رخداد، دایه را باید از بیت‌المال پرداخت کرد:

هرگاه در اثر خطای قاضی، شخصی بی‌گناهی محکوم به مرگ و متحمل خسارت بدنی شود، دایه قتل یا جراحت از بیت‌المال است.

در مواردی که لوٹ علیه شخصی محقق شده باشد، ولی اولیای دم حاضر به قسامه نشوند، در صورتی که متهم و قربای او قسامه را اجرا کنند، قضای از متهم ساقط شده و بیت‌المال، دایه مقتول را خواهد پرداخت. لوٹ در علم حقوق به معنای گمان قاضی به صدق ادعای مدعی از روی قرآن و شواهد است.

بار دایه بر دوش بیت‌المال

در مواردی که هیچ یک از مدعی (شاکی) و مدعی علیه (متهم) بی‌بینه ندارند. یعنی دلیل و حجت ندارند و مدعی هم حاضر به قسم یاد کردن نیست و قسم را متوجه مدعی علیه کرده و با قسم خوردن مدعی علیه، دعوی پایان می‌پذیرد و در این صورت دایه مقتول باید از بیت‌المال پرداخت شود.

هرگاه شخصی یا اشخاصی در اثر ازدحام کشته شوند یا جسد مقتولی در خیابان و اماکن عمومی پیدا شود و نتوان این قتل را به کسی منتسب کرد، دایه از بیت‌المال پرداخت می‌شود.

دایه افرادی که در اثر آشوب و اغتشاش مصدوم یا کشته شده‌اند.

دایه مقتولی که بر اثر سقوط غیر ارادگی شخصی دیگر کشته شده است.